

ся Єдиний платіжний документ, один із пунктів якого припускає визначення величини компенсаційних виплат для пільгових категорій населення на основі стандарту вартості плати за житлове приміщення та комунальні послуги. Цей досвід, на наш погляд, є достатньо позитивним, тому окремі його елементи слід використовувати в період упровадження монетизації пільг у сфері ЖКГ України.

3. З огляду на викладене вище, на нашу думку, Міністерству регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України та Міністерству соціальної політики України необхідно доручити відповідним науковим структурам розробити модель (концепцію) монетизації пільг у сфері ЖКГ і звернутися з пропозиціями до Кабінету Міністрів України щодо її апробації в обрахунок (пілотних) регіонах України.

Література

1. Близнюк представив план реформування ЖКГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrinform.ua/ukr/news/bliznyuk_predstaviv_plan_reformuvannya_gkg_1769521
2. Пілотні проекти соціальної допомоги. Пілотний проект № 2. Удосконалення механізмів надання пільг: CASE Україна. Листопад 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.case-ukraine.com.ua/publikation/c8499417f8bb582219993fdbeb2618d4.pdf>
3. Доповідь Прем'єр-міністра України М. Азарова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.partyoregions.org.ua/ru/news/direct_speech/show/3075
4. Галузева програма «Стандартизація та технічне регулювання у сфері житлово-комунального господарства на 2009-2020 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [document.ua/galuzeva-programa](http://www.galuzeva-programa.com.ua/document.ua/galuzeva-programa)
5. Організаційно-економічна модель надання житлових субсидій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://translate.googleusercontent.com/translate_c&hl=uk
6. Пільги ЖКП : хто і як може заощадити на комунальних платежах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=uk&prev=lea
7. Єдиний платіжний документ за ЖКП може змінитися [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://translate.googleusercontent.com/translate_c?hl=uk&prev=sea
8. Переведення заходів соціальної підтримки з оплати ЖКП у грошові виплати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.social.saratov.gov.ru/msp_zhku/question-answer/

С.П. Мосов

*доктор військових наук, професор,
Державне підприємство «Український
інститут промислової власності»*

В.С. Сідак

*член-кореспондент Національної академії
педагогічних наук України,
доктор історичних наук, професор,
проректор з наукової роботи*

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Інформаційне забезпечення діяльності у сфері інтелектуальної власності в Україні: систематизація інформаційних ресурсів

Статтю присвячено питанням систематизації інформаційних ресурсів у межах інформаційного забезпечення діяльності фізичних і юридичних осіб у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Статья посвящена вопросам систематизации информационных ресурсов в рамках информационного обеспечения деятельности физических и юридических лиц в сфере интеллектуальной собственности в Украине.

The article is dedicated to the issues of information resources systematizing within information support of legal entities and individuals activity in the sphere of intellectual property in Ukraine.

Ключові слова: інтелектуальна власність, інформаційні ресурси, інформаційне забезпечення.

Постановка проблеми

Створення необхідних умов для здійснення сукупності різноманітних видів інтелектуальної діяльності відбувається у сфері інтелектуальної власності (далі – ІВ), яка є утвореним державою середовищем із внутрішньою єдністю, що охоплює різні галузі народного господарства та в якому отримуються нові, оригінальні та невідомі раніше результати різноманітної інтелектуальної діяльності людини у вигляді об’єктів ІВ, що охороняються чинним законодавством і за своєю природою є нематеріальними.

Однією з важливих умов є інформаційне забезпечення діяльності у сфері ІВ, сутність якого полягає в здійсненні низки заходів, результатом яких є створення сприятливих умов надійного та швидкого отримання споживачами (фізичними та юридичними особами) відомостей про об’єкти ІВ, відомостей стосовно їх охорони, характеру й обсягу прав заявників і власників охоронних документів, а також відомостей про способи комерціалізації, реалізації їх у господарстві й отримання доходу.

На сьогодні не визначено принципи систематизації інформаційних ресурсів у сфері ІВ в Україні, що обмежує поінформованість суспільства, особливо з числа винахідників і раціоналізаторів, і вимагає від юридичних чи фізичних осіб пошуку підходів до визначення таких ресурсів у друкованому та електронному вигляді. Це, у свою чергу, збільшує витрати часу на пошук таких ресурсів і не завжди забезпечує повноту визначення необхідних інформаційних джерел.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженням різних складових систематизації інформаційних ресурсів у сфері ІВ в Україні присвячено роботи низки науковців і фахівців: М.В. Вачевського, С.Г. Гордієнка, І.І. Дахна, І.І. Дятлика, П.П. Крайнева, Ю.М. Кузнецова, С.Д. Куси, М.В. Паладія, В.О. Потехіної, О.Д. Святоцького, П.М. Цибульова, І.М. Шестака та інших.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

На сьогодні існують підходи до визначення принципів інформаційного забезпечення за видами об’єктів ІВ в Україні. При цьому залишається невизначеною сукупність принципів систематизації інформаційних ресурсів у сфері ІВ.

Формулювання цілей статті

Мета статті – обґрунтувати принципи систематизації інформаційних ресурсів у межах інформаційного забезпечення діяльності фізичних і юридичних осіб у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Вклад основного матеріалу дослідження

Обґрунтування принципів систематизації інформаційного забезпечення діяльності фізичних і юридичних осіб у сфері ІВ в Україні є новим предметом дослідження, у першу чергу, унаслідок специфіки функціонування зазначеної сфери незалежно від досить тривалого терміну її існування.

У цій статті інформаційне забезпечення розглядається в площині інформаційних ресурсів, що використовуються особами, які займаються творчою інтелектуальною діяльністю з метою створення об'єктів ІВ і набуття на них майнових прав.

Інформаційне забезпечення не обмежується діяльністю тільки зазначених осіб. Інформаційні ресурси сфери ІВ використовуються для вирішення різноманітних завдань і розв'язання проблемних питань ученими, фахівцями, представниками інших творчих прошарків нашого суспільства, а також іноземними фахівцями.

За результатами проведених досліджень авторами визначено такі принципи систематизації інформаційного забезпечення: принцип єдності частин у цілому; принцип системного уявлення життєвого циклу об'єкта ІВ; принцип інформаційного супроводження життєвого циклу об'єкта ІВ; принцип всебічності інформаційних ресурсів; принцип доступності до інформаційних ресурсів; принцип постійного розвитку інформаційних ресурсів; принцип зовнішнього доповнення інформаційних ресурсів; принцип прогнозування потреби в інформаційних ресурсах.

Важливе значення для належного інформаційного забезпечення діяльності у сфері ІВ в Україні має принцип єдності частин у цілому, розглянутий ще Н. Вінером у своїх працях [1-3]. Потреба в цьому принципі обумовлена, насамперед, створенням з окремих інформаційних ресурсів якісного продукту – системи інформаційного забезпечення. Цікавими є дослідження, проведені свого часу Г. Зоммергофом у біології та механіці, які довели, що ідея кращої організації в усіх випадках є по суті ідеєю про взаємодію складових системи для досягнення встановленої (чи обраної) «фокальної умови» цілого. Тому, по-перше, взаємодія саме частин призводить до виникнення нової за якістю організації, і, по-друге, позитивна (ефективна) організація цих частин сприяє досягненню мети системою як цілим.

Це підтверджується й результатами медичних досліджень, коли в ході взаємодії кліток забезпечується створення організованого каналу передачі інформації [4].

Таким чином, у системі інформаційного забезпечення (далі – СІЗІВ) повинен існувати обов'язковий взаємозв'язок цільового призначення окремих інформаційних ресурсів з основною метою інформаційного забезпечення діяльності у сфері ІВ. Це дасть змогу визначати ступінь впливу кожної складової на ціле й обмежувати, у свою чергу, неефективне використання різноманітних ресурсів для досягнення неперіоритетних локальних цілей.

Разом з тим, для забезпечення ефективного функціонування СІЗІВ повинні існувати негативні інформаційні зворотні зв'язки, що мають своєчасно забезпечувати інформацією процеси координації, інтеграції та гармонізації складових СІЗІВ у цілому.

Для якісного інформаційного забезпечення діяльності у сфері ІВ в Україні реалізацію принципу єдності частин у цілому слід вважати пріоритетним питанням. Це обумовлено тим, що поки залишається не зовсім конструктивним вплив діяльності органів управління різних органів влади та рівнів управління в системі державного управління сферою ІВ на ступінь досягнення головної мети – створення та використання об'єктів ІВ у інтересах забезпечення інноваційного шляху розвитку економіки нашої країни та задоволення потреб суспільства.

Автори вважають, що основним об'єднуючим принципом інформаційного забезпечення повинен стати принцип системного уявлення життєвого циклу

об'єкта ІВ [5]. Це обумовлено тим, що створення насамперед новітніх технологій, потрібних Україні для подальшого укріплення інноваційної основи її економічного розвитку та конкурентоспроможності продуктів господарської діяльності на світовому ринку, може здійснюватися завдяки цілеспрямованій реалізації життєвого циклу об'єктів ІВ у різних галузях господарства.

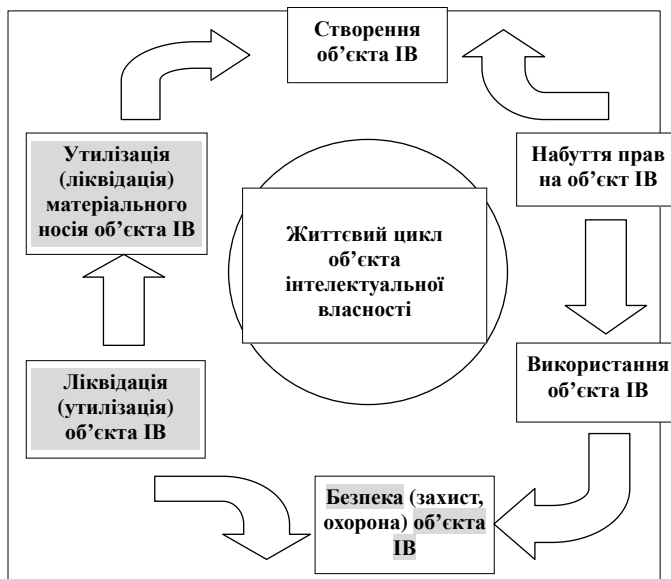
Складовими такого циклу є [5; 6]: створення об'єкта ІВ, набуття прав на об'єкт ІВ, використання об'єкта ІВ, безпека (охорона, захист) об'єкта ІВ і ліквідація (утилізація) об'єкта ІВ, як нематеріального активу, а також утилізація (ліквідація) матеріального носія (за необхідністю), у якому реалізований (реалізовані) об'єкт (об'єкти) ІВ (рисунок).

Уявлення моделі реалізації життєвого циклу об'єкта ІВ дає змогу будь-якій особі розуміти взаємозв'язок цільового призначення окремих інформаційних ресурсів, які можуть пов'язуватися з будь-яким із наведених на рисунку етапів.

Наступним принципом слід вважати принцип інформаційного супроводження життєвого циклу об'єкта ІВ, що безпосередньо пов'язаний із попереднім принципом. Модель інфраструктури, пов'язаної з реалізацією життєвого циклу об'єкта ІВ, наочно розкриває необхідні інформаційні ресурси.

Діяльність творців, винахідників і раціоналізаторів вимагає наявності інформаційних ресурсів, необхідних для використання при створенні творчого інтелектуального продукту, який може стати об'єктом ІВ, а також для подальшого набуття прав ІВ. Такими ресурсами, у першу чергу, є загальні та спеціальні бібліотеки, які містять вітчизняну та іноземну літературу за різноманітною тематикою.

Важливим інформаційним ресурсом є джерела законодавства з питань ІВ, що об'єднані в загальну нормативно-правову базу з питань ІВ (на паперових і електронних носіях) і забезпечують функціонування сфери інтелектуальної власності в Україні. До них відносяться 6 кодексів, 10 спеціальних законів, 27 законів і понад 100 підзаконних актів, затверджених Кабінетом Міністрів України або наказами відповідних центральних органів виконавчої влади. Частиною національного законодавства у сфері ІВ є також 18 чинних міжнародних договорів [7; 8].

■ – відсутні на теперішній час етапи (операції)

Рис. Модель реалізації життєвого циклу об'єкта ІВ

Упорядковані за певними ознаками (структуровані) відомості, що створюються в ході виконання функцій, покладених на Державну службу інтелектуальної власності України (далі – ДСІВУ), і заклади, що входять до державної системи правової охорони інтелектуальної власності, становлять значну частину інформаційних ресурсів України у сфері ІВ. До складу інформаційних ресурсів ДСІВУ входять публікації на паперових носіях і електронні інформаційні ресурси.

Публікації на паперових носіях включають у себе офіційні бюлетені «Авторське право і суміжні права» і «Промислова власність», описи до патентів на винаходи та корисні моделі, нормативно-правові, методичні, річні звіти, а також довідкові видання [8].

Офіційний бюлетень «Авторське право і суміжні права» видається з 2002 р. із періодичністю не менше 2 разів на рік однією книгою. Офіційний бюлетень «Промислова власність» видається з 1993 р. – 2 рази на місяць у двох книгах: Книга 1 «Винаходи, корисні моделі, топографії інтегральних мікросхем» і Книга 2 «Промислові зразки, знаки для товарів і послуг, кваліфіковані зазначення походження товарів».

Опис до патенту на винахід (корисну модель) є вичерпним джерелом інформації стосовно винаходу (корисної моделі). Опис розкриває суть винаходу (корисної моделі) і підтверджує обсяг правової охорони, визначений формулою винаходу (корисної моделі).

Електронні інформаційні ресурси складаються з баз даних, інформаційно-довідкових систем і Цифрової патентної бібліотеки. Зазначені ресурси сфери ІВ більшою частиною складаються з патентно-інформаційних ресурсів, створенням яких у межах ДСІВУ займається Державне підприємство «Український інститут промислової власності» (далі – ДП «УІПВ»).

В Україні діє потужна Патентно-інформаційна база, яка створена та існує з метою забезпечення виконання положень чинного законодавства в частині, що стосується проведення експертизи. Вона містить національну та зарубіжну патентну інформацію.

Найбільші в Україні інформаційні ресурси (як української, так і зарубіжної патентної документації), що придатні для проведення патентних досліджень, зосереджено у Фонді патентної документації громадського користування Центру інноватики та патентно-інформаційних послуг ДП «УІПВ».

Основними Інтернет-ресурсами державної системи ІВ вважаються веб-сайти ДСІВУ (www.sips.gov.ua), ДП «УІПВ» (<http://www.uipv.org>) і Центру інноватики та патентно-інформаційних послуг ДП «УІПВ» (<http://www.ip-centr.kiev.ua>), ДП «Українське агентство з авторських та суміжних прав» (<http://www.uacr.kiev.ua>).

До джерел патентної інформації, інформації з питань авторського права, інформації щодо комерціалізації об'єктів права ІВ відносяться певні зарубіжні та міжнародні джерела системи Інтернет, доступ до низки з яких є як оплатним, так і безоплатним.

Необхідна інформація експертного й наукового характеру також публікується в різних періодичних вітчизняних і зарубіжних виданнях: спеціалізованому виданні «Промислова власність у цифрах», журналах «Інтелектуальна власність», «Винахідник і раціоналізатор», «Теорія і практика інтелектуальної власності», «Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность» тощо.

Відомості про способи комерціалізації об'єктів права ІВ, реалізації результатів творчих напрацювань у господарстві та отримання доходу не є такими розповсюдженими, як вищерозглянуті відомості. Джерельна база таких відомостей в Україні досить обмежена нормативно-правовими документами, оскільки ці

питання відносяться до сфери діяльності різних органів влади за відсутності загальнодержавного координуючого органу.

У зв'язку з цим, наступними принципами систематизації інформаційного забезпечення повинні стати принципи всебічності інформаційних ресурсів і доступності до інформаційних ресурсів. Реалізація першого має бути пов'язана зі створенням загальнодержавного веб-порталу з питань ІВ, на якому необхідно розмістити всі інформаційні ресурси, що повинні максимально та всебічно висвітлювати всі аспекти функціонування сфери ІВ в Україні.

Принцип доступності до інформаційних ресурсів обумовлює наявність, на нашу думку, спеціально утворених державою технічно оснащених центрів (офісів) доступу до інформації з питань ІВ, що може спростити діяльність творців, винахідників і раціоналізаторів і ще більше наблизити їх до існуючих державних інформаційних ресурсів.

Важливим принципом систематизації інформаційного забезпечення слід вважати принцип постійного розвитку інформаційних ресурсів у сфері ІВ. Цей принцип покладений в основу функціонування СІЗІВ. Інформаційні ресурси ДСІВУ постійно розвиваються з метою всебічного забезпечення споживачів інформації з питань існування сфери ІВ.

Принцип зовнішнього доповнення інформаційних ресурсів є важливим для інформаційного забезпечення. Сам принцип був запропонований ще С. Біром [9] як спосіб подолання наслідків теореми про неповноту К. Геделя. Реалізація вказаного принципу спрямована на встановлення норми щодо ефективності функціонування СІЗІВ і зворотного зв'язку для її оцінювання з часом і внесення необхідних змін. Такий підхід забезпечить динамічність функціонування та розвитку СІЗІВ, а також відповідність її сучасним вимогам.

Останнім пропонується вважати принцип прогнозування суспільної потреби в інформаційних ресурсах. Його значимість обумовлена необхідністю цілеспрямованого та безперервного забезпечення інформаційними ресурсами в умовах впливу різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів на функціонування СІЗІВ.

Висновки

Таким чином, для якісного інформаційного забезпечення діяльності у сфері ІВ в Україні здійснено обґрунтування сукупності принципів систематизації інформаційного забезпечення, до складу якої віднесено: принцип єдності частин у цілому; принцип системного уявлення життєвого циклу об'єкта ІВ; принцип інформаційного супроводження життєвого циклу об'єкта ІВ; принцип всебічності інформаційних ресурсів; принцип доступності до інформаційних ресурсів; принцип постійного розвитку інформаційних ресурсів; принцип зовнішнього доповнення інформаційних ресурсів; принцип прогнозування потреби в інформаційних ресурсах.

Реалізація принципів забезпечить, на думку авторів, максимальну та якісну поінформованість суспільства, особливо з числа винахідників і раціоналізаторів, а також дасть змогу оптимізувати витрати часу на пошук таких ресурсів і забезпечити повноту визначення необхідних інформаційних джерел у сфері ІВ.

Література

1. *Винер Н.* Мое отношение к кибернетике : ее прошлое и будущее / Н. Винер ; пер. с англ. – М. : Советское радио, 1969. – 24 с.
2. *Винер Н.* Кибернетика или управление и связь в живом и машине / Н. Винер ; пер. с англ. – М. : Наука, 1983. – 343 с.

3. Brooking A. Intellectual Capital : Core asset for the third millennium / A. Brooking. – London : International Thomson Business Press, 1996. – 224 p.
4. Ресурси організму – імунитет, здоров'є, довголіття / [А.Э. Васильев, А.Ю. Ковеленов, Д.В. Ковлен, Ф.Н. Рябчук, В.А. Федоров]. – С.-Пб. : ООО «Вита Нова», 2004. – 416 с.
5. Мосов С. Система забезпечення життєвого циклу об'єкта промислової власності : розв'язок структури / С. Мосов // Інтелектуальна власність. – 2010. – № 3. – С. 30-34.
6. Паладій М.В. Сфера інтелектуальної власності в Україні : проблемні питання державного управління в умовах інтеграції в міжнародні співтовариства : монографія / М.В. Паладій. – К., 2011. – 240 с.
7. Захист прав інтелектуальної власності : норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування : практичний посібник / Д. Лонг, П. Рей, В.О. Жаров та ін. – К. : «К.І.С.», 2007. – 448 с.
8. Інформаційні ресурси. Офіційний портал Державної служби інтелектуальної власності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua>
9. Бир Ст. На пути к кибернетическому предприятию / Ст. Бир ; пер. с англ. – М. : Мир, 1966. – С. 48-99.

Б.М. Одягайло

*доктор економічних наук, професор,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»*

О.М.Москаленко

*докторант,
Київський національний
економічний університет ім. В. Гетьмана*

Інтелектуальна сутність інноваційно-інформаційної економіки

У статті розкривається зміст моделі інноваційно-інформаційної економіки. Аналізуються особливості розвитку сучасних суспільств в умовах глобалізації. Порівнюються моделі інноваційної та інформаційної економіки.

В статье раскрывается содержание модели инновационно-информационной экономики. Анализируются особенности развития современных обществ в условиях глобализации. Сравниваются модели инновационной и информационной экономики.

The article deals content model innovation and information economy. The features of modern societies in a globalizing world. Innovative models are compared and the information economy.

Ключові слова: кумулятивно-динамічне зростання, інноваційна економіка, інформаційна економіка, інноваційна людина, національна інноваційна система, знання, інформація, сталий економічний розвиток.

Постановка проблеми

Нагальною проблемою сьогодення є трансформація економік країн світу за принципами ефективності, економії енергії та природних ресурсів, екологічності й гуманності. У свій час нерівність економічних і політичних статусів країн, боротьба за лідерство на міжнародній арені ініціювали пошук шляхів сталого економічного розвитку при невизначеності вирішення глобальних проблем. За сучасних умов стратегії зростання мають комплексний характер, що втілює риси експансії, диверсифікації, інтеграції, ключової компетентності та глобальної діяльності одночасно. Тому основним завданням сучасного суспільства є розроб-